

Збалансувати раціон

Враховуючи те, що у структурі собівартості свинини витрати на корми та їх приготування складають 40-50%, а інколи й більше, цей технологічний аспект є ключовим для ресурсозбереження та оптимізації виробничих витрат при відгодівлі свиней. Сьогодні майже всі вітчизняні виробники свинини відгодовують молодняк сучасних м'ясних генотипів з покращеними продуктивними показниками швидкості росту і м'ясо-сальних властивостей. Але, для того, щоб тварини розкрили свій генетичний потенціал, необхідно складати раціони, які відповідають нормам годівлі та враховують реальну кількість корму, що споживається підсвинками. Від годівлі на 60% залежить розкриття закладеного генетичного потенціалу, а споживання корму в період відгодівлі пов'язано з віком тварин, статтю, їх генотипом та особливостями кормів або технології годівлі.

Наприклад, якщо в одному станку утримуються свинки і кабанці, які годуються з автогодівниць «досхочу» однаковим комбікормом, то у останніх спостерігається більше відкладання жиру, і вони швидше за вмістом жиру в туші досягають бажаної для переробників м'яса «забійної зрілості». Для порід спеціалізованих м'ясних генотипів, які споживають корм меншими дозами, але схильні до відкладання білку в туші, вміст протеїну та енергії у структурі раціону необхідно збільшити. Тому при придбанні тварин того чи іншого генотипу потрібно орієнтуватися на рекомендації по його використанню і експлуатації та правильно організовувати їх годівлю. Сьогодні, згідно з сучасними вимогами, при складанні раціонів для свиней потрібно враховувати близько 40 показників. Як правило, на інтенсивну відгодівлю поросят ставлять, коли вони досягають оптимальної живої маси 32-35 кг. До забою, який може проводитися при досягненні ними від 95 до 120 кг, їхня потреба у поживних речовинах змінюється. При цьому надходження необхідних речовин повинно відповідати їх напруженому росту за рахунок поживного складу кормових сумішей. Якщо відгодівля поросят

проводиться за більш передовою двофазною системою, то виділяють два періоди – початковий та заключний (таблиця 1). На першій фазі поросята потребують більш якісних кормів у складі кормосумішей. На фінішній стадії можна зменшити частку дорогих білкових кормів за рахунок більш дешевих, головним чином, побічних продуктів переробки харчової промисловості.

1.Вимоги до поживності 1 кг комбікорму для молодняку свиней на відгодівлі

Показник	Однофазна відгодівля	Двофазна відгодівля Періоди відгодівлі	
		Гроверний	Фінішний
Суша речовина	12,0	12,0	12,0
Обмінна енергія, МДж	13,0	13,0	13,0
Кормові одиниці	1,2	1,2	1,2
Сирий протеїн, г	155	140	170
Лізин, г	9,5	10,0	9,1
Метіонін+ цистеїну,	5,7	6,0	5,5
Треонін, г	6,3	6,6	6,0
Триптофан, г	1,8	1,7	1,9
Сира клітковина, г	30-60	30-60	30-60
Сирий жир, г (max)	90	80	100
Кальцій, г	7,0	6,5	7,5
Фосфор, г	5,0-6,0	5,5-7,0	4,5-6,0
Натрій, г	1,5	1,5	1,5
Цинк, мг	50	50	50
Мідь, мг	10-35	20-35	10-35
Вітамін А, МО	4000	4000	4000
Вітамін Д, МО	500	500	500
Вітамін Є, мг	20	20	20

Не існує жодного ідеального інгредієнту комбікормів, який може на 100% забезпечити потребу свиней у всіх поживних елементах в достатній кількості, тому необхідно їх підібрати в кормовому раціоні, а це сьогодні повнораціонна суміш концентрованих кормів та балансуючих добавок. Деякі його складові, що введені до раціону в надмірних кількостях, лише знижують продуктивність тварин. Тому при складанні рецептури необхідно враховувати максимальний рівень вводу в раціон окремих кормових компонентів.

Основним джерелом енергії для комбікормів свиней є злакова зерносуміш, що може складатися з кукурудзи, ячменю, пшениці, тритікале, вівса або побічних продуктів їх переробки. Оптимальний розмір частинок подрібненого зерна для відгодівельного молодняку 0,8-1,4 мм, при цьому частка дрібної фракції, менше 1 мм, повинна складати не більше 20%. Дрібний помел призводить до утворення у роті тварин крохмального клейстеру, а згодовування зерна грубого помелу призводить до зниження продуктивності тварин на 15-20%. Бажано з метою збільшення енергетичної цінності комбікормів використовувати тваринні жири або рослинні олії.

Важливим технологічним прийомом, що дозволяє підвищити перетравність, а отже, і вміст клітковини і обмінної енергії, є наявність плівок зерна. Зменшення на 1% вмісту клітковини збільшує перетравність органічної речовини на 1,2-1,6%, при відділенні плівок вміст обмінної енергії підвищується в ячмені з 12,8 до 14,0 МДж/кг, у вівсі – з 11,1 до 14,0 МДж/кг. Зерно злакових містить важкоперетравні некрохмалисті полісахариди (целюлоза, β -глюкани, арабіноксилани тощо), які здатні розщеплюватися у шлунково-кишковому тракті за допомогою кормових ферментних препаратів. Внесення кормових ензимних препаратів із целюлазною, β -глюканазною і ксиланазною активністю сприяє підвищенню перетравності органічної речовини та збільшує вміст обмінної енергії на 5-8%. Екзогенні ензими втягують у травний процес ті поживні речовини, на які не впливають природні ендогенні ферменти, й таким чином прискорюють та підвищують перетравність кормів. Ефективність покращення засвоюваності кормів за допомогою ензимів полягає в руйнуванні клітинних стінок рослинної сировини, що робить її доступною для впливу травних соків. Додавання екзогенної фітази в комбікорми для свиней різко підвищує рівень доступності не тільки фосфору, але й кальцію, цинку і білків.

Сьогодні в Україні зареєстровані й з успіхом використовують ензимні засоби декількох фірм. У кожного є свої особливості, які потрібно враховувати безпосередньо для конкретних виробничих умов, але загалом

вони дають змогу розширити використання кормових засобів із високим вмістом клітковини, наприклад таких, до яких належить побічна продукція олійного виробництва.

Майже всі шроти з насіння олійних культур можливо використовувати на відгодівлі свиней як джерело сирого протеїну. Але є обмеження по їх вводу. Наприклад, застосування рапсового шроту небажано, якщо свиней годують рідкими кормосумішами, також гірчичні олії зменшують засвоюваність йоду. Соняшникову макуху, яка хоч і має протеїну менше, ніж у соєвому шроті, можна розглядати як альтернативне дешеве джерело кормового білка. Надмірний вміст клітковини, що присутній в ній, небажаний для стартових комбікормів, але вони можуть бути використані, коли швидкість росту має бути зменшена, наприклад у кінці фази відгодівлі свиней.

Мультиензимні препарати серії Гріндазим, що використовують у раціонах свиней та птиці, дають змогу не тільки вводити в корми рослинні джерела з високим рівнем клітковини (соняшниковий і ріпаковий шрот або макуха), а й знизити додавання дорогих джерел фосфору, таких, як монокальцій фосфат.

Вітчизняний поліензимний комплекс «Ладозим Респект», отриманий шляхом глибинної ферментації з гриба *Trichoderma reesei*, призначений для раціонів, що містять підвищену кількість некрохмалистих полісахаридів. Основою його є ферменти целюлаза, целобіаза, бетаглюканаза, пектинліаза, полігалактураназа і ксиланаза. Застосування препарату в додатку до раціону дає змогу включати до складу корму до 35% шроту або макухи соняшнику та зернових кормів, що містять велику кількість клітковини. Такі штучні ферменти біобезпечні, не всмоктуються у кров, тому не можуть потрапити у м'ясо. Як речовини білкової природи вони безпечні для організму та не залишають жодних слідів у продукції тваринництва.

В цілому для молодняку свиней на відгодівлі, особливо в заключний період, можна використовувати великий спектр кормових засобів –

молочних, боєнських та рибних відходів, побічної продукції спиртового, борошномельного та пивоварного виробництв. Використовувати їх необхідно, але завжди потрібно, крім економічної доцільності, враховувати їх біологічну безпечність і сумісність з іншими кормовими інгредієнтами.